

מתיקות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

אנחנו מתקריבים ליומא דהילולא קדישא של אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין זצ"ל שנחטף מאיתנו לפני 30 שנה בליל שבת קודש פרשת שלח שנת תשנ"ג, אבא לא עליכם נפטר בגיל צעיר נ"ח שנים, אבל הוא הספיק בחייו מה שזקנים לא מספיקים, בא בימים ימיו מבוקר עד ערב היו מלאים בתורה, בהפצת תורה, בלהאיר לאנשים את החיים, בהתדבקות בצדיקים, אז מה הפלא שאנשים מעידים שדמותו המאירה לא נשכחת מהם, מצורף פה גליון מעט דמעט על דמותו של אבא.

לאילו דרגות הגיע אבא זצ"ל במידת הכרת הטוב

טוב עין הוא יבורך

פתגם שגור הוא: "חביבה לאדם רגל שלו מראשו של חבר", כי אדם קרוב אצל עצמו. דומה שכלל זה לא היה תקף אצל אבא.

פעם בא לגביר אחד להתרימו למען הכולל, הוא הגיע בלוויית בנו, התקבל בכבוד והתבקש לשבת. לפתע נקרא הגביר לענין חשוב שאינו סובל דיחוי. נשאר השנים בטרקלינו והתבוננו סביב. צדה עינו של אבא בתעודת הקרה מטעם מוסד מסוים.

מששב אותו גביר והתנצל על העדרותו הקצרה, פנה אליו אבא בחום רב ואמר לו, ראיתי שכבודו תומך במוסד חשוב זה, ידע כבודו שמצוה רבה היא וגדולה זכותו, ובהתרגשות רבה סיפר על חתנו ובנו הלומדים בכלל האברכים שם, ועל הלימוד בחריפות וליבון לאסוקי שמוענתא אליבא דהלכתא. הרעיק ברכות על ראשו וקם להפדר ממנו לשלום...

הגביר תמה ולא הבין: אבל כבודו הגיע בעבור ענין אחר, הן לא בא בשביל מוסד אחר? אכן - ענה אבא, גם לי יש כולל, וגם בו לומדים הטוב, אבל אם כבודו תורם למוסד זה, אשרי ואשרי חלקו. עוד באותו חודש שלח אותו גביר צ'ק נכבד כתרומה לאותו מוסד...

המסירות נפש של אבא להרבות תורה

פעמים רבות שאל את בנו שלמד בכלל באבוב, במה הוא יכול לעזור למוסדות באבוב כאות להכרת הטוב על שבנו לומד אצלם. פעם נסע לבלגיה להתרים לצרכי הכולל שלו - כולל סוכטשוב.

כאשר היה נכנס לבית חסיד באבוב, היה מכביר מלים בשבח מוסדות באבוב, מספר שיש להם כולל חושן משפט וכולל אורח חיים, ולומדים בהם אברכים נעלים הממיתים עצמם באהלה של תורה, ולנים בעומקה של הלכה, הסביר איזו זכות גדולה יש להם בהחזקת המוסדות. ולא נטל מהם תרומה לא בעבור הכולל שלו שלא הזכירו

במלה אחת, ולא בעבור מוסדות באבוב, שהרי אינו בא כוחם. אבל הדברים היוצאים מן הלב פעלו את פעולתם, ולמוסדות באבוב החלו לזרום כספים רבים...

מנהלי המוסדות בארץ החלו לתמוה, מיהו האדם המזרז את הגבירים לתרום כפל כפליים? שלחו שד"רים וקיבלו תשובה זהה. הגיע רב אחד מארץ ישראל לאסוף כספים למען הכולל שלו, והוא מעודד את אנשינו לתרום למוסדותינו! השמועה עשתה לה כנפיים והגיעה עד לחצר הרבי.

הרב מרדכי שייף מנכ"ל המוסדות, פנה אל הרב חיים דוד קובלסקי ואמר לו, קיבלתי ידיעה מהרבי, שיהודי בשם 'קובלסקי' הולך ומפרסם את שמעם של כוללי באבוב ברחבי בלגיה, גבירי החצר החלו להזרים כספים נכרים, אולי יש לך ידיעה מיהו 'קובלסקי' זה? האם הוא קרוב משפחתך? מיהו ומה המניעים שלו.

דאי שאני מכיר - ענה, והוא אבי הוא... ומניעים הם לבטח לשם שמים, מאז ומתמיד אמר לי, שרצונו לחזק את הכולל ולהטיב עמו כהכרת הטוב. תמה הרב שייף, הכרת טוב ניחא, אבל על חשבון תרומות לכולל שלו עצמו? לא היתה תשובה בפי הבן.

כששב אביו ארצה, שאלו מה זה היה, האם נסעת למען כולל סוכטשוב או למען מוסדות באבוב? ענה אבא במתק שפתי ובחיכוך הנעים, הלאו תבין, כמה גבירים יש מחסידי באבוב, כעשרים, כמה יתן כל אחד מהם לכולל סוכטשוב, סכום כסף מסוים, כמה יתנו בסך הכל, הכפל סכום זה בעשרים לכל היותר.

אבל אם אדבר עמם על אודות כולל באבוב, ואלהיב אותם, אגרום לכך שכל אחד מהם יתן סכום כסף גדול הרבה יותר, ועשרים הגבירים יתנו פי עשרים, והתורה תצא נשכרת עשרת מונים, מה לי לימוד תורה בכלל סוכטשוב, או לימודה בכלל באבוב, 'מנאי ומנייהו יתקלס עילאה'...

(מתוך הספר על אבא מארי ז"ל 'אנא עבדא' פרק יב - הכרת הטוב)

עליה קבועה לציון של איש זר על שעשה לו טובה פעם אחת

תקופה קצרה לאחר שנקרא על ידי הרבי, לכהן כראש ישיבת נדבורנה, התבקש לעזור גם בניהול הכספי. המצב הכספי בבית לא הוטב עקב כך... מבחינה אחת אף הורע, הוא לא נטל לעצמו משכורת, עד שאחרון אברכי הכולל קיבל את משכורתו, ואחרון הספקים קיבל את המגיע לו.

העול המוטל עליו היה כבד ומעיק, והוא כיתת את רגליו לפתחי נדיבים להתרימם בעבור הישיבה ומוסדותיה, וכל מה שאסף היה קודש לשיבה. הן בארץ והן בחו"ל, הן כאשר התרים לשיבת נדבורנה, והן כאשר אסף בעבור כולל סוכטשוב שיזם וניהל. כאשר הוצרך להשיא אחד מצאצאיו, היה מתרים לשם כך את מכריו באופן מיוחד, בלא קשר למגבית המוסדות.

משיים את פרק עמידתו בראש הישיבה, היה יכול לערוך מאזן חיובי בכל התחומים. הישיבה גדלה לבלי הכר, בתקופתו רכש מעמד ושם בכיר, ולמרות שגדלה, הצטמצמו חובותיה עד מאד, ולא איימו עוד על עצם קיומה. אבל אבא לא הסתפק בכך, הוא ביקש לצמצם עוד יותר.

נדע לו שביד משרד הפנים לעזור לשיבה, ההכרעה היתה ביד עסקן בכיר. כשחקר על אודותיו, גילה פרט מעניין: בנו הצעיר של הרבי זצ"ל נהרג על ידי האנגלים, בעלותו ארצה באניית מעפילים בחוף ימה של חיפה. בין מספדיו בשעת ההלויה, היה אותו עסקן ציבורי.

מציוד בדיעה זו, עלה אבא להפגש עם העסקן שהתרשם מאישיותו וממאור פניו ואמר לו: הזוכר כבודו את הרבי ששכל את בנו עם הגיעו ארצה, וכבודו הספידו נרגשות, והזכיר בהספדו שארץ ישראל נקנית ביסורין, הזוכר כבודו שאיחל לרבי שיתערה בארץ כאזור רענן וירבה פעלים לתורה ולחסידות.

ובכן, אותו רבי השתכן ביפו, והחל בהרבצת תורה נרחבת, לאחר מכן הקים ישיבה לתפארת בבני ברק המשגשגת ומתפתחת, אך כורעת תחת נטל חובותיה. עתה באתי אל כבודו שיראה את עצמו כפטרון הישיבה ויתמוך בה בעת מצוקתה! העסקן התרגש עד לדמעות, ואישר לשיבה תמיכה הגונה.

לא עבר זמן רב, ואותו עסקן נפטר. בהלויותו ספד לו אבא שכבר לא כיהן כראש הישיבה - 'הכרת הטוב'! ביום השנה לפטירתו נאספו מוקיריו ליד קברו, אבא נמנה עמם - 'הכרת הטוב'! אף ספד לו בחום כהכרת הטוב.

בשנה השניה פחת מספר הבאים. בשנה שאחריה פחת עוד יותר. בשנה הרביעית הגיעו מתי מעט, אבל גם בשנה החמישית והשישית העשירית והעשרים, נמנה אבא עם הבאים ונשא דברים, לזכרו של אדם שלא היה מבני משפחתו, לזכרו של עסקן מפלגה שלא היתה מפלגתו, לזכרו של אדם שפגש בו פעם אחת, שנערך על ידו פעם אחת, ולא עזרה אישית, ובכל זאת לא שכח, ובכל זאת טרח לגמול חסד של אמת, להכיר טובה!

הקשר האישי של אבא לתלמיד

כעבור זמן מה יסד את כולל סוכטשוב. הרב פנחס שלמה קוגל נמנה עם ראשוני האברכים בו. מובן שאבא הגיע לכל שמחה שערך, לכל ברית לילד מילדי, והביא עמו צ'ק כמתנה.

לימים לא למד עוד הרב קוגל בכלל. אבל כשנולד לו בן עלה להזמין את אבא לשמחתו. מובן שאבא הגיע, ושמוחתו היתה כשמחת מחותן. הגיע והביא עמו צ'ק. לאחר הברית ראה הרב קוגל שסכום הצ'ק נכבד למדי. תמה ועלה אל אבא לשאול על מה הסכום הגדול? זו הכרת הטוב של הכולל, למייסדים - אמר לו אבא במאור פנים.

סבר הרב קוגל וקיבל, אך בדרכו לביתו תמה, הברת הטוב מדה נפלאה היא, אבל הנדיבים התורמים לכולל תורמים לאברכים הלומדים בו, ולא לאלו שלמדו בו בעבר ופרשו למקום אחר. מי התייר להכיר טובה בכספי תרומותיהם?

לימים נדע לו שחשד בכשרים... הצ'ק היה מכספו הפרטי של אבא, לא על חשבון הכולל. הכרת טובה אישית...

נפשו קשורה בנפשו

שיחה מרתקת עם הגאון רבי אלחנן יעקב דוד הכהן רבינוביץ שליט"א בנו של הגאון הגדול רבי לוי רבינוביץ זצ"ל בעל "מעדני השולחן" על דמותו הקמאית של אבא מארי ה'אנא עבדא', רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל והקשר שלו עם גיסו בעל מעדני השולחן

מאימתי אתם זוכרים את אבי?

ת. מהחטונה של אביכם.

כשנהיה חתן אצל הסבא רבי דוד בטלמן?

ת. כן.

בן כמה היית אז?

ת. ילד בן תשע שנים. המפגש הראשון שנפגשתי אתו, היה אצל הסבתא הרבנית נחמה ליבא בטלמן ע"ה, הוא שאל אותי אז מה אני לומד, אמרתי לו באיזה פרק אני אוהב במסכת בבא מציעא, הוא הלך מיד וקנה לי כרד גמרא בבא מציעא, כל המסכתא! זה היה אז דבר נדיר, שילד יגיע לחידוד עם כרד של כל המסכתא, לא היה אז כזה דבר.

כידוע הילדים של הדור שלנו למדו רק בפרקים מחולקים, בכל החנויות ספרים היו פרקים מחולקים של גמרא ומשניות. עד היום יש לי עוד הפרקים של גמרא ומשניות שלמדתי עם זה בחיידר.

האם אתה זוכר את התחיל הקשר החזק של אבי עם אביך, זה היה בבחינת ונפשו קשורה בנפשו, איך זה התחיל, איך נהיה קשר כל כך חזק בניהם?

ת. זה לא היה בבת אחת, הייתי אז ילד בן תשע, ממילא אני לא יכול לזכור בדיוק איך היה המהלך, אך בודאי בסוף נהיה קשר חזק מאד, כמו שאתה מגדיר את זה, ונפשו קשורה בנפשו, הוא היה לגמרי בטל אליו.

מ, אבי אל אביך?

ת. כן, הוא היה בטל לגמרי אליו, אם אבי אמר לו משהו, אז כך עושים בלי חכמות. וזה היה בבחינת ומקבלין דין מן דין, גם אבי החזיק מאד מאביך. אני זוכר, כשאביך זצ"ל הסתלק, זה היה בשבת קודש, כשסיפורו לו במוצאי שבת על הסתלקותו, הוא לא היה מסוגל ללכת ללוויה, כי הוא נהיה ממש חולה מזה. אחר כך היה לו צער ועגמת נפש למה לא הלך ללוויה, והקפיד עלי למה לא דחפתי אותו ללכת ללוויה, אמרתי לו, אבא, הרי אמרת לי שאתה לא מרגיש טוב מזה, ואני דחוף אותך ללכת ללוויה.

כשאביך יצא מבית החולים הוא הלך לבית הבראה לחולי לב לא עליכם?

אכן, לבאזל.

אני הגעתי אז אליו יחד עם אבי ואמי, לבקר את החולה, זה היה ממש ימים ספורים לפני הסתלקותו. בערב שבת האחרון ממש, הוא ביקש מאבי זצ"ל שלאחר ההסתלקות הוא ישמור על הרבנית תלית"א.

נכון, זה כתוב גם בסוף הספר 'אנא עבדא'.

אתה יודע מה היה התגובה של אבי כשמע אביך נסתלק, "לא ידעתי שהוא חולה כל כך גדול". שאלתי אותו, ואם היית יודע מה היה קורה, ענה לי, אם הייתי יודע הייתי מתפלל עליו באופן אחר לגמרי.

שלחת לי פעם מכתב של אבי המזמין את אביך לבוא להשתתף בבית מילה שלי. האם אביך הגיע בסוף לבית?

ת. בודאי, וגם אני ואחי הגיעו, אני עוד זוכר את זה, הברית שלך היה בשבת קודש י"ט כסלו תשל"ג, נכון?

כן, זה היה בשנת השמיטה.

התפללו בנדבורנה, הרבי הקדוש מרן ה"דבר חיים" זצוק"ל עוד היה בחיים.

איך כיבד הדבר חיים את אביך?

ת. הוא כיבד אותו מאד.

אבי הביא את אביך עוד כמה פעמים למרן הדבר חיים, או שזה היה הפעם היחיד?

ת. לא, הוא נפגש הרבה פעמים עם מרן הדבר חיים בשמחות של אביך, יש אפילו תמונה ב'אנא עבדא' של אבי ואביך והרבי ביחד, אני יודע בדיוק ממתי התמונה, אך בודאי נפגשו הרבה פעמים. אבי הגיע להשתתף בכל השמחות של אביך, אף פעם לא וויתר, כל פעם הגיע, אפילו אם היה לו קשה להגיע.

אני זוכר את הסיום הש"ס של גיטק הגאון הרב משה בריקמן, זה היה באולם, אביך אמר אז בדרשה, שהוא נתן לכל המשפחה מלבוש חדש לכבוד השמחה של סיום הש"ס. לאבי לא היה אז קל להגיע, אך הוא לא הסתכל על כלום והגיע. וכמו כן בכל השמחות הוא הגיע אפילו במסירות נפש.

מה אתה זוכר על הכנס על הסבא ר' דוד בטלמן, לפני שלשים שנה, בחמישים שנה מפטירתו, עשו אז כנס בקרית צאנז.

ת. אני זוכר את זה טוב, הרבי מטשאקווע זצוק"ל הגיע, הוא היה תלמידו, אביך דיבר שם, וגם אבי, ורבי משה יהושע טורנהיים דיבר שם.

איך היה הקשר המשפחתי בין אבי מורי לאביך זצ"ל?

ת. אמו של חמיו רבי דוד בטלמן הרבנית בת שבע ע"ה, היתה אחות אבי.

ר' דוד בטלמן נסתלק בשנת תש"ג, והיום הוא כבר שנת תשפ"ג, עוד שבוע חל היארצייט השמונים שלו, והוא בן דוד ראשון שלי.

כשר' דוד נפטר, היה אביך כמו אבי היתומים.

ת. זה התחיל עוד לפני זה. ר' דוד נולד בזאת חנוכה שנת תרע"א, ונסתלק ב' סיון תש"ג, כשהוא בן 31 וחצי שנים.

הסבא ר' דוד עוד היה לו קשר עם אביך עוד לפני שהתחתן עם הסבתא נחמה בטלמן?

ת. כן, הוא היה מבוגר מאבי שמונה שנים, זאת אומרת, האחייך היה מבוגר מהדוד שמונה שנים. כשזקני ר' גמליאל - אביו של אבי נפטר, ואבי היה יתום, האפטורופוס עליו היה ר' דוד, הוא לקח על עצמו את הפרייקט, הוא חיתן את כל בניו, ר' דוד דאג שידוך לאבי, וחיתן אותו.

כמו כן היה מגיע הרבה פעמים אל אבי לחזקו ולעודדו. אבי היה נוסע ל'דיסקין' שם היה 'בית היתומים', פעם ראה ר' דוד שאבי מאד שבור על המצב שלו שאין לו לא אב ולא אם, וכדי לחזקו, הוא הלך ללוותו עד דיסקין, ונכנס יחד אתו בחדרו, וגם כשאבי כבר נכנס למיטה, המשיך ר' דוד לדבר אתו.

מאיפוא הוא ליווה אותו?

ת. מביתו שבבתי נייטין, נסע אתו וליווה אותו עד דיסקין שבגבעת שאול! כשכל הזמן דיברו ודיברו וכאמור, גם לאחר שאבי כבר נכנס למיטה, עוד המשיכו לדבר, רק כשר' דוד ראה שאבי כבר נרגע, ולאחר ששאל אותו מפורש אם הכל בסדר והוא יכול לחזור לביתו, או אז חזר לביתו.

לאחר מכן נתהפכו היצרות, ר' דוד נפטר כשהוא אברך צעיר, ואבי נעשה האפטורופוס על כל השבעה יתומים שלו. אני חשבתי אז לתומי שהקשר כבר נגמר עם זה, אך אחר כך כשאבי התחתן עם הבת של ר' דוד - הרבנית חנה הענא ע"ה, ראיתי שזה עוד לא נגמר... זה עכשיו רק מתחיל...

אתה יודע מה היה התגובה של הרבנית חנה הענא ע"ה כשהציעו לה השידוך, "אני כבר שלשה שנים אלמנה, ולא היה לי שום הו"א להתחתן, אך היות שמציעים לי את ר' לוי, אני אומרת כן, אך אני צריכה לעכל את זה, איך אבא יכול להפוך לבעל"...

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

אבי מורי הצדיק עם מרן הרבי הקדוש בעל הדבר חיים מנדבורנה זצוק"ל לצידו מרן האדמו"ר הזקן רבי איתמר מנדבורנה זצוק"ל לצידו מרן הרבי מטשרנוביל זצוק"ל לצידו מרן הרבי הקדוש הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל מאחורה האדמו"ר מראחוב זצוק"ל

אבי מורי הצדיק מלווה את רבו מרן הדבר חיים מנדבורנה זצוק"ל לכותל המערבי

אבי מורי הצדיק מגיש קויתל לרבו מרן הרבי הקדוש בעל הדבר חיים מנדבורנה זצוק"ל לצידו מרן הרבי הקדוש הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל משמאל הגיס בעל מעדני השולחן רבי לוי רבינוביץ זצ"ל

הדברי תורה ליוכות והצלחת רבי עקיבא יוסף בן אסתר גיטל, הרבנית לאה בת מלכה, ולזכות מרדכי דוד בן לאה ליוויו הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

